

2

Host

ŠATY z IGELITU **VRATISLAV MAŇÁK**

Řev závojnátky

Seschlou kytici bílých chryzantém už bylo potřeba vyhodit. Květy byly nahnědlé a kazily dojem. Stejně jí dnes ráno doručili nové. Judita přešla k oknu, z čisté, prázdné vázy vyndala starou kytici. Ubezpečila se, že ani pro tu novou není na setmělém dně vázy jediná kapka vody, a potom do porcelánových stěn vložila čerstvé stonky. Chryzantémy opět postavila na okno, to jediné v bytě orientované na jih.

Byly jí doručovány každou sobotu již čtyři měsíce. Navykla na ně jako na šrámy vrásek mezi spánky a víčky. A pokaždé, když rovnala propletené zelené listy, si vzpomněla. H. tehdy odcházel nezvykle časně a s nemalým spěchem. Zdržel se jen pár minut. To se stalo poprvé. Ani kabát si nesvlékl. A boty si zavázal nedbale. Sama otevřela dveře a bokem se o ně opřela. V klidu mu oznámila, že příští středu ho už nečeká. Podíval se na ni. Zhluboka se nadechla. Vyšel ze dveří a přibouchl je za sebou. Nelitovala. Promnula si čelo, prsty před sebou hnaly vlny stárnoucí kůže. Bolela ji hlava. Stála za oknem a pozorovala jeho siluetu chvátající ulicí. Potom spolkla několik medikamentů. Na uklidnění. Jak je to dávno? Jak je to dávno.

Od té doby do svého bytu nikoho nepustila. Juditiným jediným hostem, aniž by si to uvědomovala, byla samota.

Asi čtrnáct dní po oné události ji překvapil pozdě k ránu. Zrovna se chystala do práce. Stála za dveřmi téměř připravena, v pravé ruce držela řasenku. Neměla hotové levé oko. Stíny líčení nad pravou napudrovanou tváří vypadaly

jako můra, která se jí přilepila na pleť. V ruce držel kytici chryzantém. Znervózněla. Rozhlížel se po chodbě jako chlapec přistižený při něčem nemístném. Chlapec s kruhy pod očima a prořídlymi vlasy na temeni. Třikrát se palcem opřel o zvonek. Držela ruku na klice. Kdyby zazvonil počtvrté, otevřela by mu. Nezazvonil. Na prošlapané, zašlé rohožce ležely bílé chryzantémy. V květinářství patřily mezi ty nejlevnější.

Začal jí volat. Několikrát denně. Vždy seděla na pohovce jako dítě, které se má fotografovat pro vzdálené příbuzné, ruce položené na kolenou. Jenom červené bačkory s bílou podrážkou chyběly. Čekala. Počítala vyzvánění. Zkoušela jeho výdrž. Když telefon zmlknul, namlouvala sama sobě, že by sluchátko zdvihla, kdyby H. ještě chvíli vydržel. Kdyby telefon zadrnčel ještě jednou.

Hlava jí zvonila celé dny. Sluchátko zvedla jen jedinkrát.

„Poslal jsem ti chryzantémy.“

„Vím.“

„Říkal jsem si..., mohly by ti udělat radost.“

„—“

„Dito, já bych ti chtěl říct... Udělal jsem chybu. Pro-miň.“

„—“

„Stýská se mi...“

„—“

„Těžko se to vysvětluje. Chtěl bych tě zpátky. Dito! Scházíš mi...“

Zdráhala se odpovědět. Stačila by chvilka naléhání a přesvědčil by ji. To nechtěla. Nebo snad?

„Mohl bych...“

Zavěsila. Dlaně vklínila mezi semknutá stehna a sklonila hlavu. Potom přešla k oknu, rozrazila ho a vyklonila se na ulici. Na silnici před domem pobíhala čuba. Hárala.

Začal jí posílat dopisy. Každé úterý našla jeho psaní ve schránce. Známky chyběly. Nosil jí je do vchodu a nezavonil? Byly to litanie a nehodily se k němu. Takového ho neznala, i když, nemohla to popřít, líbil se jí tak snad ještě víc. Byla to niterná vyznání, bez oslovení a podpisu, často rozmazaná a s fleky. Složené listy se hromadily na botníku v předsíni. Začínal se opakovat. Co má muž napsat ženě, aby nevypadal jako hlupák? Jak má popsát, co k ní cítí, aby se nemusel smát sám sobě? A aby se ona nesmála jemu? Řádky, které jí adresoval, vždy přečetla. Slzela u nich. Večerní četba se stala rituálem s mátovým čajem a papírem a perem připraveným k případné odpovědi. Nikdy neodpověděla. On mluvil za ni. Mluvil stejně jako hrdinové románů, které čítávala pod lampou.

Dlaněmi uhladila dopis a začala. Hrála si s řetízkem. Držela přívěsek a přejížděla s ním po napnutém řetízku zleva doprava a zpět. Čím víc se blížila konci dopisu, tím rychleji pohybovala s přívěskem. Později řetízek nechtěně přetrhla.

Jednoho pondělního večera, byl únor a venku vonělo předjaří, si z města přinesla láhev vodky. H. ji rád pil, jestli si dobře pamatovala. Otevřela ji a nalila sobě i jemu malou skleničku. Potom obě vypila. Hleděla na chryzantémy před sebou. Nalila sobě i jemu větší sklínku. Sledovala sluchátko telefonu. Potom obě vypila. Čekala hovor. Nalila sobě i jemu velkou sklenici. Vytočila číslo.

„Stýská se mi. Vrať se. Prosím.“

Ztratila veškerou soudnost. Rychle zavěsila. Vodka nalila do dvou sklenic. Vypila je do dna.

Semkla hrdlo lahve, pěstěné nehty tiše zarachtaly o sklo. Poloprázdnou láhev zvrátila mezi květy a obsah lila do vázy. Pijte! Jen pijte! Nemohla týrat jeho, tak týrala aspoň květy, které jí posílal.

V rádiu hrála Marie Rottrová. Měla ji ráda od dětství. Tajně.

„Snad vzpomínáš jak já,“ šeptala s ní. S tíhou alkoholu na ni dolehly i výčitky kvůli tomu, co se tehdy, co se tehdy doopravdy stalo. Tomu, že mu nikdy neodpustila, ačkoliv mohla. Kvůli tomu, že mohl už dávno přijít.

H. tehdy odcházel nezvykle časně a s nemalým spěchem. Zdržel se jen pár minut. To se stalo poprvé. A boty si zavázel nedbale. Před chvílí, těsně poté, co ji objímal a hladil, jí v klidu oznámil, ať ho příští středu již nečeká. Ještě tomu nerozuměla. Sama otevřela dveře a bokem se o ně opřela. Neustála by to. Podíval se na ni. Zhluboka se nadechla k přemlouvání. Prosím, nechod' pryč. Vycítil to, vyšel ze dveří. Přibouchla je za ním. A před sebou. Promnula si čelo, prsty před sebou hnaly vlny stárnoucí kůže. Bolela ji hlava. Stála za oknem, dotýkala se jeho rámu a pozorovala jeho siluetu chvátající ulicí. Potom spolkla několik medikamentů. Na uklidnění. Příští den nešla do práce. Ani ten následující. Jak je to dávno? Jak je to dávno.

Druhého dne k večeru, poté, co se vrátila z práce, odklídila prázdnou láhev. Rozsvítila. Venku bylo nezvyklé přitímní. Vyklonila se na ulici. Na silnici před domem bloudila fena.

Potkala zuboženého psa. Dita se smála. Chryzantémy vyhodila z okna. Začínalo pršet.

Pozdě v noci ji probudil zvonek. Oblékla si župan. Chtěla rozsvítit, ale v celém domě již od večera nešel proud. Potmě otevřela dveře na chodbu. Silný průvan ji svlékal z lehkého hedvábného županu. Černá látka za ní vlála jako závoj.

Vytřeštila oči. Stál naproti ní oblečený do nejlepšího obleku a v kabátě, který mu kdysi sama vybrala. Byl to on a nebyl to on. Neměl obličej. Prázdný prostor mezi límcem košile a kloboukem, skrz který viděla na dveře sousedova bytu, ji děsil. Oblek k ní vztahoval rukavice. Černé kožené prsty se napínaly k její tváři. Křičela. Řev ryby. Chytila se za krk. Rukavice se dotkly jejích tváří. Dveře bytu za Ditinými zády se zaklaply. Na zem se snášely dopisy, které ukradl vítr. Všechny byly od něj a všechny byly psány Juditinou rukou, pobryndané mátovým pláčem. Všude v domě bylo stále naprosté ticho.

Konečně jsi přišel. Konečně jsem tě připravila o hlavu.

V pondělí ráno byla na Juditino jméno vhozena do schránky opakovaná výzva s požadavkem uhrazení devíti zásilek bílých chryzantém v období od 6. listopadu do 18. února.

Šaty z igelitu

Bylo třiadvacátého září. Na polích ležela mlha, jak to bylo na těchto místech a touto dobou obvyklé. Včera se konala svatba. Modrý favorit jel prázdnou silnicí první třídy. Z komínů chalup na obzoru stoupal kouř. Bylo šest hodin ráno.

1.

Den, na nějž připadl úděl svatebního obřadu, začal obyčejným otevřením očí.

Kristýna chvíli hleděla na bílý strop nad sebou. Dnes se musí vstávat. Dnes se bude vdávat. Kdyby otočila hlavu doprava, spatřila by na vypůjčené figuríně svatební šaty. Ale i strop byl bílý, a tak nehnutě ležela ještě několik dalších minut.

Měla být vzhůru už před hodinou. Slíbila matce, že jí pomůže přichystat pohoštění pro hosty, kteří přijdou před obřadem. A měla by se začít strojit. Otočila se na bok směrem ke stěně a chvíli si hrála s cípem polštáře. Prohlížela si pravou ruku, nehty, klouby prstů i čáry na dlani. Přemýšlela, v kolik má přijít kadeřnice. Asi za dlouho, když ji ještě matka nepřišla vzbudit. Nechtěla myslet. Dnes si dívky plní svůj sen.

Nakonec vstala, z nočního stolku vytáhla prášky proti bolesti hlavy a dvě růžové tablety spolkla. Potom v županu sešla do kuchyně. Matka jí vytkla, že zrovna dneska vyspává, a položila před ní tácek s paprikou. Nakrájet. Kristýna si sedla za stůl a nalila si velký šálek horké černé kávy. Vdechovala její těžkou vůni a rozhlížela se po

kuchyni. Matka, sestra i Magda se točily kolem obložených chlebičků. Jednohubky už měly nazdobené. Ani mě k tomu nepotřebovaly.

„Kde je táta?“ zeptala se Kristýna.

„Jel ti pro kytici.“

„Kdy přijede Jakub?“

„Za dvě hodiny. Ale uvidíš ho až na radnici. Neměl...“

„Neměl by mě vidět ve svatebních šatech. Já vím,“ dopověděla za matku.

„Je to zvyk.“

„Je to pověra.“

Kristýna položila prázdný hrnek do dřezu a vracela se do pokoje. Sedla si na poslední schod. Zívla. Nudné ráno. Nutné záležitosti. Poškrábala si nahé koleno a prsty prohrábala vlasy. Měla by si je umýt, než přijde kadeřnice. Na chvíli zavřela oči a opřela se o zábradlí.

Zkoušela si představit, že je někde jinde. Ale dřevo ji tlačilo do spánku a vůně z přízemí ji stále usvědčovala z přítomnosti. Jindy by přemýšlela, proč se vdává zrovna dnes a proč si bere zrovna Jakuba. Vždyť si stejně tak mohla vzít kohokoliv jiného. Mohla si vzít kluka, který jí dal ve školce pusy, i tu řadu dalších, se kterými si slíbili věčnou lásku, protože láska se vždycky slibuje věčná, dokud jednoho nezačne nudit. Mohla si vzít Jakubova bratra Ondřeje, poznala ho dřív, ale bere si Jakuba, protože ji požádal o ruku a ona řekla ano, protože jí s ním bylo dobře, přitom ani ta žádost nebyla stylová, stáli na nádraží, venku sněžilo a už byla tma a jí byla zima na ruce, protože si ve vlaku zapomněla rukavice. Ale teď o tom nešlo přemýšlet, dřevo ji příliš tlačilo do spánku a vůně z přízemí ji stále usvědčovala z přítomnosti.

Pomalů otevřela oči, zvedla se a došla do svého pokoje. Vysprchovala se.

„Tak se do toho dáme,“ ozvala se Kristýně za zády Magda, když si sušila vlasy. „Kadeřnice už je tady.“

Bylo dvaadvacátého září. Den, na nějž připadl úděl svatebního obřadu, se rozběhl.

Ve stejnou chvíli, několik kilometrů od domu líného vstávání, otevřel Jakub Míla dveře prvním hostům. Měli ještě hodinu a půl na to vypravit se za nevěstou. Už byl ustrojený. Dnes se ožení.

2.

Bylo po svatebním obřadu. Následovat měla hostina. V salonku v přízemí lidé usedali ke stolům a ptali se po nevěstě.

Penzion, ve kterém se měl sňatek oslavit, postavili na stráni. Z jedné strany se příkře svažovala, a kdo bydlel v nejlepším pokoji v podkroví, měl celkem pěkný výhled na okolní lesy. Kristýnu Mílovou, rozenou Linhartovou, pohled neuchvátil. Okno otevřela proto, aby se nadýchala čerstvého vzduchu.

Stála před zrcadlem. Zde s Jakubem stráví svatební noc. Trapný závazek sexu. Na posteli ležela odhozená kytice. Nevěsta stáhla z prsteníčku snubní prsten a položila ho na desku toaletky. Na jeho vnitřní straně byly vyryty ženichovy iniciály a datum narození. A je t' aime a ti amo a kdovíco ještě. Jak se z mladé dívky stane vdaná paní?

Otevřela krabičku s dárkem, který dostala od manžela. Vytáhla náhrdelník. Potěšil by ji, kdyby ho už neviděla,

když stáli před výlohou zlatnictví. Sama na něj Jakuba upozornila. Proč k tomu došlo tak brzy? Kdy se v mužích touha láme v jistotu? Ty rukavice, které jí půjčil na nádraží, mu nevrátila. Byly kožené.

Znovu pohlédla do krabičky. I tak musela předstírat překvapení. Předstírat proto, že novomanžel stál v rámu dveří a se zalíbením si svou nevěstu prohlížel.

„Jsi krásná.“

„Já vím.“

„O to jsi krásnější.“

„Zapneš mi ho prosím?“

„Rád.“

Přistoupil k ní a chytil konce zapínání. Třásl se mu ruce. Prohlíželi se v zrcadle. Ženich téměř nebyl vidět. Kristýna nepochybovala. Krémové šaty s honzíkem a vyšívaným výstřihem. Dlaní přejela po kosticích korzetu. Ohromná nařasená plocha sukně. Rozvedla bych se s tebou, abych se mohla znovu obléct do těchto šatů. Při pohledu do zrcadla se nad tou myšlenkou pousmála. Jsem krásná. Jsem krásná, každý to ví a každý se na mě dívá. Každý mi aspoň jednou složil poklonu. A Jakub to prováděl od chvíle, kdy ji dnes poprvé uviděl. Nad korzetem se zableskly stříbrné lístky náhrdelníku. Taky je mohla mít už na obřadu. Ženich nevěstu chytil kolem pasu a políbil na krk.

„A vlasy samou loknu měla a na nic víc nemyslela,“ zanotoval jí do ucha.

Vší silou ho dlaní udeřila do ramene. Potom se usmála. Trochu.

„Jakube, musíme jít.“

Vysmekla se mu, chytla ho za ruku a vyvedla z pokoje. Na toaletce zůstal ležet nevěstin snubní prsten. Zapomněla na něj.

Novomanželé vstoupili do salonku. Hrála klasika. Den, na nějž připadl úděl svatebního obřadu, byl v plném proudu.

3.

Zakousla se do pomeranče. Byl kyselý a plný pecek. Vypadaly jako zduřelá zrnka rýže. Otřela si šťávu ze rtů. Tancovalo se. Natáhla se po skleničce vína. Skřípalo jí v uších, chutnalo jako citrónová šťáva, přesto ho vypila do dna. Naklonila se ke svatebnímu koláči a vybrala z tvarohu všechny sultánky.

„Kristýnko, dáš si dort?“

„Jo.“

„A který?“

Nevěděla. Na tabuli nyní ležely dorty tři. Pařížský, ovocný a ořechový. Od každého si nechala uříznout silný kus. Vypadaly lákavě. Stačil by jí jeden. Ochutnala i zbylé dva. Odsunula nedojedené. Rozhlížela se po tancujících. Jakuba neviděla, pozorovala Ondřeje. Slušelo mu to. Družba. Švagr. Potom neviděla nic. Někdo jí zaclonil oči. Dlaně byly mokré. Zpocené. Manžel! Jaké štěstí.

„Jakube, chci tančit!“

„Hrajou poslední písničku. Pak bude večeře.“

Odvrátila se. Dám si hroznové víno! Rychle šhubala kuličky a polykala je. Šťávou si potřísnila bradu. Od ovoce jí lepily ruce. Potřebovala by si je opláchnout. Odejít

ale nemůže, každý by si toho všimnul. Museli by na ni čekat s večeří. Jídlo přitom už nechtěla ani vidět. Kdy se požitek mění v hnus? Když přichází nasycení.

Nevěsta se opřela a ruce složila na břicho. Nemůžu jít. Nemůžu jíst. Kdyby se dnes nevdávala, kde by byla? Byla by s ním, pohádali by se pro nějakou malichernost, jak to v unaveném vztahu bývá? Jenže jejich vztah přeci nemohl být unavený, když poslední půlrok naplnily přípravy na tu radostnou událost. Kdyby se ale přesto pohádali — brečela by ona, nebo on? Oba spolu nikdy neplakali. Jejich slzy se mýjely. Nebrečela, ani když ji požádal o ruku. Dojetí je slabost. Byla by v klubu? Pila by tak jako dnes večer? Víc. Smála by se tak jako dnes večer? Snad. Byla by šťastnější? Raději se napila.

„Co je k večeři?“

„Losos. Už jsi zapomněla?“

„Nezapomněla.“

Chytila příbor. Chuť se vrátila.

Mílův příbuzný vyprávěl ostatním jakýsi vtip. Neslyšela ho, ale hlasitě se zasmála. Mám svatbu a bavím se. Svatebčané se postupně usazovali za stůl. Nikde neviděla svého otce. Matka měla tvrdý obličej, jako by si nasadila pohřební masku. Otec vdává dceru. Zvrací. V tu chvíli se chtělo zvracet i nevěstě. Hledat záminky k možnosti zpít se do němoty je horší než se zpít bezdůvodně.

Napila se. A znovu. Zapít tu ostudu. Tu slávu. Ta jatka.

Staré servírky s výstřihem snad oteklým od včelích žihadel přinášely talíře. Místnost se otrásala ruchem a Kristýniným smíchem. Den, na nějž připadl úděl svatebního obřadu, vrcholil.

4.

„Vidíš, co všechno jsme dostali?“

Klečela uprostřed pokoje. V obklopení svatebních darů povalujících se na posteli i všude po zemi i ve vzduchu. Bylo jich tolik, že se musely naučit levitovat.

„Vidím.“

„To je všechno naše!“

„A nemáme to kam dát.“

Vzala menší krabici. Roztrhala papír a mašli omotala Jakubovi kolem krku. Aby tě našli. Vytáhla dřevěnou kazetu a dlaní přejela po vyřezávání. Otevřela ji. Dvě sklenice.

„Pěkné. Od koho jsi to dostal?“

„To je přece společný dar.“

„A-ha.“

Podala mu ji a lapila další dárek. Jakub ji v rozbalování zadržel. Navrhl, aby jedny ze dvou téměř stejných nástěnných hodin věnovala jeho příbuzným. Prý přesně takové shánějí už několik měsíců a my jsme je stejně dostali dvakrát. Vždyť ale nejsou stejné! Nechápala, proč by měla svůj dárek dávat cizím lidem. Jakub znovu zopakoval prosbu. Vždyť ale nejsou stejné! Raději se zvedl a odešel.

Kdy ze vztahu zůstane sečteno podtrženo, má dáti dal? A kdy ona dostala dárek, aniž by se něco slavilo?

Trhala další balicí papír. Měl fialový vzorek. Vytáhla další kazetu. Otevřela ji. Byly to krásné přibory, nože s kulatou špičkou a vidličky se čtyřmi hroty. Přejížděla po nich.

„Tady jsi. Hledala jsem tě.“

Magda se prodírala dary. Malátně se opřela o skříň. Ani o číslo větší kostýmek u ní nezakryl kila navíc. Zhluboka

dýchala. Kristýna se na ni podívala. Měla bys provést něco s tím záchranným kruhem, který sis natrvalo připevnila nad boky.

„Měli byste tancovat sólo pro novomanžele, na začátku se na něj zapomnělo.“

Neměla bys už pít.

„Neměla bych už pít.“

„Je ti zle?“

„Trochu.“

Nevěsta vstala a dovedla přítelkyni ke dveřím toalety. Sama si šla opláchnout obličej. Smýt to.

Mílu našla u baru. Stál tam s jejím otcem. Ze saka mu čouhal cíp bílé košile.

„Sólo.“

„Za chvíli.“

„Nepij. A uprav se.“

„Kristýnko, notak...“ škytnul otec.

Míla do sebe na odpověď obrátil sklínku. Co mi uděláš? Potom se opřel o pult a objednal další. Neměla bych odejít?

Z reproduktorů se ozvalo sladké tříčtvrťové cukrování. Na to tančit nechtěla. Den, na nějž připadl úděl svatebního obřadu, nasákl alkoholem a nechutí.

5.

Vyšla ze salonku. Myslela si, že Magda běží za ní. Zrychlovala. Slyšela klapnutí dveří od toalety. Zpomalila. Rozrazilla dveře na terasu. Bylo deset večer. Byla zima. Byla vzteklá. Nad vchodem na terasu svítilo světlo. Na vzdále-